

ПЕРСПЕКТИВИ ВИЗНАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ І ЦИФРОВОЇ ОЦІНКИ ВЧЕНОГО В УКРАЇНІ

©2023 ГЕГЕДОШ К. В.

УДК 378:3-047.272:378.22-023.3-047.44(047)
JEL: E66; I21; L86; O32

Гегедош К. В. Перспективи визнання економічних спеціальностей і цифрової оцінки вченого в Україні

Наукові дослідження щодо перспектив розвитку освіти і науки в Україні в умовах європейської інтеграції та інформаційної трансформації розглядаються ледве не на кожній науковій конференції та в урядових рішеннях Міністерства освіти і науки України. Проте залишається ще багато нерозкритих запитань (а часто і дискусійних) щодо перспектив визнання економічних спеціальностей у новій системі адаптації до Міжнародного стандарту класифікації освіти, що потребує детального перегляду. Водночас, з огляду на позитивні тенденції розвитку цифрової економіки в Україні, вважаємо, що варто дослідити і можливість розробки методичного підходу до цифрової оцінки вченого. У статті розглядається аналіз економічних спеціальностей, які були закріплені в системі вищої освіти в Україні до 2015 р. і після, з урахуванням адаптації під міжнародні норми. Однак сліпе копіювання закордонних стандартів «поховало» економічну науку як таку, в основі якої був маркетинг, облік та аудит і фінанси. Тому в роботі наведено графічну модель взаємозв'язку економічних спеціальностей через аналіз фундаментального розуміння його окремих напрямів. Також наголошено, що необхідно закріпити в економічній науці і спеціальність «Менеджмент (за видами економічної діяльності)» на магістерському і докторському рівнях вищої освіти. Обґрунтувати це можна тим, що не всі фахівці в певній галузі економіки (працівники освіти, закладів охорони здоров'я і т. д.), які хоч і є професіоналами своєї справи, однак через відсутність багажу знань з різноманітних дисциплін менеджменту та економіки не можуть ефективно керувати. Менеджмент – це один із напрямів економічної науки, предметом вивчення якого є пошук методів раціональної організації виробничої системи на основі маркетингового, фінансового й облікового забезпечення задля створення та реалізації споживчої цінності й отримання запланованого прибутку. Кількість закладів вищої освіти в кожній області дозволяє створювати нові та вдосконалювати традиційні освітні програми саме під конкретні особливості регіонального бізнесу. Таким чином, подальше дослідження має бути спрямовано на вивчення окремих освітніх програм економічних спеціальностей у регіонах України задля формування національної стратегії розвитку вищої освіти на подальші роки. Щодо розвитку наукових досліджень в умовах формування цифрового суспільства, пропонуємо на базі Міністерства освіти і науки України (МОН) у взаємодії з іншими освітньо-науковими організаціями створити вебплатформу оцінки наукової діяльності вчених за результатами конференцій, семінарів чи форумів. Алгоритм дій має бути таким: освітньо-наукова організація погоджує з МОН відповідну планову конференцію; на сайті МОН створюється наукова платформа, на якій зацікавлені учасники конференції реєструють персональні сторінки та які є відкритими для інших зареєстрованих учасників; останні надсилають матеріали до освітньо-наукової організації, що проводить конференцію; освітньо-наукова організація формує науковий посібник в електронному форматі, кожна стаття якого відображається одночасно на персональній сторінці учасника конференції; у подальшому кожен зареєстрований учасник може за бажанням висловити власний науково обґрунтований коментар і виставити оцінку за цей матеріал (0–100 балів). Тому подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на визначенні критеріїв класифікації в установленні балів для наукового матеріалу відповідно від оцінки «Відмінно, можна впроваджувати (90–100 балів)» до «Незадовільно, потребує суттєвого доопрацювання (до 50 балів)».

Ключові слова: економічна наука, наукова діяльність, цифрова оцінка, менеджмент, маркетинг, облік і аудит, фінанси.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 19.

Гегедош Крістіан Володимирович – доктор філософії з економіки, менеджер зі збуту по регіону, Мукачівський філіал Національної торговельної компанії ТОВ «АВ метал груп» (вул. Дорошенка, 21, Мукачево, 89600, Україна)

E-mail: kristian27hehedosh@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5590-8356>

UDC 378:3-047.272:378.22-023.3-047.44(047)
JEL: E66; I21; L86; O32

Hehedosh K. V. The Prospects for Recognition of Economics Specialties and Digital Assessment of a Scientist in Ukraine

Scientific research on the prospects for the development of education and science in Ukraine in the context of European integration and information transformation is considered at almost every scientific conference and is present in government decisions of the Ministry of Education and Science of Ukraine. However, there are still many unsolved questions (and often debatable) about the prospects for recognizing economics specialties in the new system of adaptation to the International Standard for the Classification of Education, which requires detailed revision. Simultaneously, given the positive trends in the development of the digital economy in Ukraine, we believe that it is worth exploring the possibility of developing a methodological approach to the digital assessment of a scientist. The article considers the analysis of economics specialties that were enshrined in the system of higher education in Ukraine before 2015 and further on, taking into account adaptation to international standards. However, blind copying of foreign standards has buried alive the economic science itself, which was based on marketing, accounting and auditing, and finance. Therefore, the publication presents a graphical model of the relationship between economics specialties through the analysis of the fundamental understanding of its individual directions. It is also emphasized that it is necessary to enshrine in the economic science the specialty «Management (by kinds of economic activity)» at the master's and doctoral levels of higher education. This can be justified by the fact that not all specialists in a particular sector of the economy (educators, employees of health care institutions, etc.), although they are professionals in their field, due to the lack of knowledge in various disciplines of management and economics, can be efficient managers. Management is one of the directions of economic science, the subject of study of which is the search for methods of rational organization of the production system on the basis of marketing, financial and accounting support for the creation and realization of consumer value and obtaining the planned profit. The number of higher education institutions in each region allows creating new and improving traditional educational programs directly for the specific features of regional business. Thus, further research should be aimed at studying individual educational programs of economic specialties in the regions of Ukraine in order to form a national strategy for the development of higher education for subsequent years. Regarding the development of scientific research in the context of the formation of a digital society, we propose to create a web platform for as-

sessing the scientific activities of scientists based on the results of conferences, seminars or forums on the basis of the Ministry of Education and Science of Ukraine (MES) in cooperation with other educational and scientific organizations. The algorithm of actions should be as follows: an educational and scientific organization coordinates with the MES the relevant scheduled conference; a scientific platform is created on the website of the MES, where interested conference participants register personal pages and which are open to other registered participants; the latter send materials to the educational and scientific organization holding the conference; the educational and scientific organization forms a scientific manual in electronic format, each article of which is displayed simultaneously on the personal page of the conference participant; in the future, each registered participant may, if desired, express his own scientifically based comment and rate for this material (0–100 points). Therefore, further scientific research should be aimed at determining the classification criteria in establishing points for scientific material in accordance with the assessment «Excellent, can be implemented (90–100 points)» to «Unsatisfactory, requires significant revision (up to 50 points)».

Keywords: economic science, scientific activity, digital assessment, management, marketing, accounting and audit, finance.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 19.

Hehedosh Kristian V. – PhD (Economics), Sales Manager for the region, Mukachevo Branch of the National Trading Company LLC "AV metal group" (21 Doroshenska Str., Mukachevo, 89600, Ukraine)

E-mail: kristian27hehedosh@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5590-8356>

Україна вже більше 30-ти років є Незалежною Державою, в якій поетапно формується ринкова система господарювання. Освітній та науковий напрямки не такими швидкими темпами інтегруються в ринкові процеси, хоча підготовка висококласного фахівця та проведення наукових досліджень через вироблення новітніх продуктів у формі «знань» і приводять у підсумку до зростання ВВП, але в Україні ще залишаються певні прогалини, що стримують розвиток даної галузі.

Кожна держава має право створювати власні механізми та запозичувати і доповнювати їх від інших країн щодо поліпшення організації побудови економічних процесів. Враховуючи, що одним із напрямків цього процесу є освітня підготовка, Міністерством освіти і науки України останніми роками активно розробляються проекти щодо внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей з метою приведення переліку галузей знань у відповідність до Міжнародного стандарту класифікації освіти (такі зміни в українському уряді планують і у 2023 р.). Водночас варто зауважити, що не завжди «сліпе» копіювання дає приголомшливі результати. Вивчення закордонного досвіду й опрацювання власних надбань у даному напрямку може допомогти сформувати національну ідентичність стандартів класифікації освіти. Позитивним прикладом (хоч і в іншому напрямку) може служити розроблений Міністерством цифрової трансформації України програмний застосунок «Дія», який показав настільки неперевершений ефект, що США та країни Європи (у більшості з яких стратегія цифрової трансформації економіки була розроблена на декілька років раніше, ніж в Україні [1–4]) готові сприяти тому, щоб і в них з'явився відповідний IT-продукт для громадян, а українська «Дія» стала «шаблоном» [5] для демонстрації побудови такого механізму.

А отже, з огляду на позитивні тенденції розвитку цифрової економіки в Україні, вважаємо, що варто розглянути і можливість щодо розробки методичного підходу в цифровій оцінці вченого, а також – окремо проаналізувати напрямки спеціальностей і

галузей знань (на прикладі економічних наук), які дозволять вибудувати правильні орієнтири їх подальшого вдосконалення.

Дослідження, які стосуються даної теми, можна проаналізувати через праці вчених: І. Афтаназіва [6], К. Ходаковської, П. Пузирьової [7], Р. Захарчина [8], В. Попик [9], Н. Петренко, О. Живаги, О. Вовченко [10], Р. Лаврова, І. Садчикової [11], М. Окландера [12; 13] та ін.

Наукові розвідки щодо перспектив розвитку освіти і науки в Україні в умовах європейської інтеграції та інформаційної трансформації розглядаються ледь не на кожній науковій конференції та в урядових рішеннях Міністерства освіти і науки. Проте залишається ще багато нерозкритих запитань (а часто і дискусійних) щодо перспектив визнання саме економічних спеціальностей і цифрової оцінки вченого, що й обумовлює вибір мети дослідження.

Метою даної статті є надання рекомендацій щодо подальших реорганізаційних процесів у контексті перспектив визнання економічних спеціальностей і цифрової оцінки вченого в Україні.

Протягом останніх років (2014–2022) українська держава приділила суттєву увагу змінам в освітній і науковій системі з підготовки фахівців вищої освіти, адаптуючи її під міжнародні норми (у тому числі до Болонського процесу), який притаманний більшості країн сучасного світу. Так, освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» з неповної вищої освіти став освітнім ступенем «молодший бакалавр» початкового рівня вищої освіти; освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» сьогодні є освітнім ступенем «бакалавр» першого рівня вищої освіти; такі ж трансформації стосуються і магістра – як другий рівень вищої освіти; на зміну науковому ступеню «кандидат наук» приходять присудження освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» – як третього рівня вищої освіти через фахову підготовку в аспірантурі. Також відбувається трансформація і по акредитаціях, де оцінюються (не Міністерством освіти і науки України, а окремою урядовою органі-

зацією – Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти) результати роботи здобувачів та проектної групи в рамках освітньої програми (а не за спеціальністю чи галуззю знань). Це одні з найбільш видимих трансформацій.

Проте викликає сумнів теперішнє формування галузей знань і спеціальностей, які переважно запозичені із закордонних практик. Враховуючи наукові інтереси автора, спробуємо зупинитися на економічних спеціальностях. Хоча деякі урядовці можуть посперечатися, мовляв, «про які економічні спеціальності йде мова?». А це тому, що наразі такі спеціальності, як «Маркетинг», «Фінанси, банківська справа і страхування», а також «Облік і аудит» входять до галузей знань «Управління та адміністрування», хоча раніше вони належали до галузі «Економіка та підприємництво». Натомість «Економіку» відділили окремою спеціальністю і віднесли до галузі «Соціальні та поведінкові науки», а спеціальність «Міжнародні економічні відносини» – до галузі «Міжнародні відносини».

Окрім останньої наведеної спеціальності, більшість сучасного світу таким нормам і підкоряється. Виникає запитання: а чи правильно ці норми впроваджувати саме так? Якщо освітньо-науковий ступінь «доктор філософії» затвердили, бо так прийнято у світі, то науковий ступінь «доктора наук» так і не відмінено, обґрунтовуючи це національною ідентичністю. А тому вважаємо, що галузі знань і спеціальності можна було так само залишити – з умовою модернізувати їх згідно з виправданою національною практикою. Для того, щоб вести подальшу наукову дискусію щодо новостворених спеціальностей і їх галузей, варто провести аналіз «як було раніше» (табл. 1), «як є зараз» (табл. 2) та «як було би правильно».

Зауважимо, що сформована на сьогодні трансформація спеціальностей позитивна в тому, що вона однакова по всіх рівнях ступеневої системи. Тобто раніше були певні відмінності у спеціальностях, за якими присуджували освітньо-кваліфікаційні рівні бакалавра та магістра і окремо – наукові ступені кандидата та доктора наук. Це найбільш болюче відчувалось тоді, коли, акредитуючи бакалаврський освітньо-кваліфікаційний рівень спеціальності «Маркетинг» (7.03050701) галузі «Економіка та підприємництво» (0305), фаховий склад кафедри міг мати різні наукові спеціальності економічної науки, що ускладнювало акредитацію даної спеціальності. Тобто деякі вчені кафедри, будучи носіями спеціальності «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» (08.00.05), досліджували проблеми регіонального маркетингу, інша частка наукових кадрів спеціальності «Економіка та управління національним господарством» (08.00.03) – професійно проводили макромаркетингові дослідження, і така ж ситуація по спеціальності «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» (08.00.02) при вивченні мар-

кетингових проблем на зарубіжних ринках. Отже, хоча всіх на кафедрі і можна було вважати вченими-маркетологами, однак через відсутність у більшості працівників кафедри саме наукової спеціальності «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності – 08.00.04) акредитаційна комісія могла не погодитися на успішну акредитацію для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» чи «магістр». Але сьогодні, як видно з табл. 2, дану проблему вирішено.

На запитання «як правильно сформувати власний напрям національної ідентичності економічних спеціальностей» продовжимо аналізувати далі на основі узагальненого тлумачення термінів «менеджмент», «маркетинг», «фінанси», «облік і аудит» та «економіка», які будуть наведені у формі авторських дефініцій з більш предметним значенням.

Менеджмент – це один із напрямів економічної науки, предметом вивчення якого є пошук методів раціональної організації виробничої системи на основі маркетингового, фінансового та облікового забезпечення задля створення та реалізації споживчої цінності й отримання запланованого прибутку.

Маркетинг – це один із напрямів економічної науки, предметом вивчення якого є визначення кількісних та/або якісних споживчих потреб соціальної системи з метою подальшого спрямування виробництва на актуальні споживчі цінності та їх реалізацію.

Фінанси – це один із напрямів економічної науки, предметом вивчення якого є визначення руху грошових потоків з метою спрямування їх у найбільш прибутковий проект по успішній організації створення споживчої цінності виробничою системою та її реалізації.

Облік і аудит – це один із напрямів економічної науки, предметом вивчення якого є надання оцінки поточному стану виробничо-збутової системи з метою коригування подальших дій зі створення споживчої цінності та отримання запланованого прибутку.

Економіка – це комплексна галузь знань, в основі вивчення якої лежить проблема взаємодії соціальної та виробничої систем у контексті створення (в умовах обмежених ресурсів) матеріальних благ і їх реалізації задля примноження капіталу та суспільного добробуту.

На рис. 1 наведено графічну модель, яка відображає сутність економіки як галузі знань і перелік спеціальностей, які є її основою.

Неможливо не погодитися з професором М. Окландером, що необхідно «виправити помилки в класифікації наук 2015 року. Після її впровадження зникла галузь науки «Економіка». В Академії наук секція «Економіка» є, Нобелівська премія з «Економіки» є. А такої науки в Україні немає. Вважаю, облік, податки, фінанси, маркетинг – це економічні спеціальності. Управління – це не галузь знань, а дисципліна, не спе-

Економічні спеціальності до 2015 р.

Наукова галузь знань	Наукові спеціальності	Освітні галузі знань	Освітні спеціальності
Економічні науки (08) Кандидат – доктор наук	Економічна теорія та історія економічної думки (08.00.01)	Економіка та підприємництво (0305) <i>Бакалавр – магістр</i>	Економічна кібернетика (7.03050201) 8.03050201)
	Світове господарство і міжнародні економічні відносини (08.00.02)		Економіка підприємства (за видами економічної діяльності) (7.03050401) 8.03050401)
	Економіка та управління національним господарством (08.00.03)		Маркетинг (7.03050701) 8.03050701)
	Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) (08.00.04)		Фінанси і кредит (7.03050801) 8.03050801)
	Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка (08.00.05)		Облік і аудит (7.03050901) 8.03050901)
	Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика (08.00.07)		Міжнародна економіка (7.03050301) 8.03050301)
	Гроші, фінанси і кредит (08.00.08)		Менеджмент і адміністрування (0306) <i>Бакалавр – магістр</i>
	Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) (08.00.09)	Менеджмент інноваційної діяльності (8.03060102)	
	Статистика (08.00.10)	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (7.03060104) 8.03060104)	
	Математичні методи, моделі та ІТ в економіці (08.00.11)	Логістика (8.03060107)	

Джерело: складено автором на основі аналізу [14–16].

ціальність, а посада. Не можна закінчити ЗВО за фахом менеджмент і відразу працювати начальником. Треба отримати спеціальність, наприклад, бухгалтер, маркетолог, електрик. І якщо фахівець має необхідні особисті якості, є класним професіоналом, то зможе стати управлінцем, менеджером, керівником» [12]. Водночас, стосовно останнього цитованого речення, вважаємо доцільно спеціальність «Менеджмент» все ж таки зберегти, тому що не всі фахівці, які є професіоналами своєї справи, можуть ефективно керувати через відсутність багажу знань з різноманітних дисциплін менеджменту та економіки. Тому необхідно закріпити спеціальність «Менеджмент (за видами економічної діяльності)» у формі новостворених

освітніх програм на магістерському та докторському рівнях вищої освіти.

Здобувач освітнього ступеня «Магістр менеджменту (з відповідної освітньої програми)» – це вибір людини, яка прагне стати справжнім професіоналом у відповідній галузі економіки, оскільки отримає найважливіші ази стосовно ведення своєї діяльності (мається на увазі – по відношенню до спеціальності в дипломі бакалавра). У магістратурі важливо обов'язково впроваджувати дуальну форму навчання або за місцем роботи здобувача, або, якщо у нього її немає, – за укладеними договорами між закладом вищої освіти та відповідними організаціями.

Трансформація економічних спеціальностей з 2015 р.

Галузь знань <i>Бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук</i>	Спеціальність
Соціальні та поведінкові науки (05)	Економіка (051)
Управління та адміністрування (07)	Облік і оподаткування (071)
	Фінанси, банківська справа та страхування (072)
	Менеджмент (073)
	Маркетинг (075)
	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (076)
Міжнародні відносини (29)	Міжнародні економічні відносини (292)

Джерело: складено автором на основі аналізу [14; 15; 17].

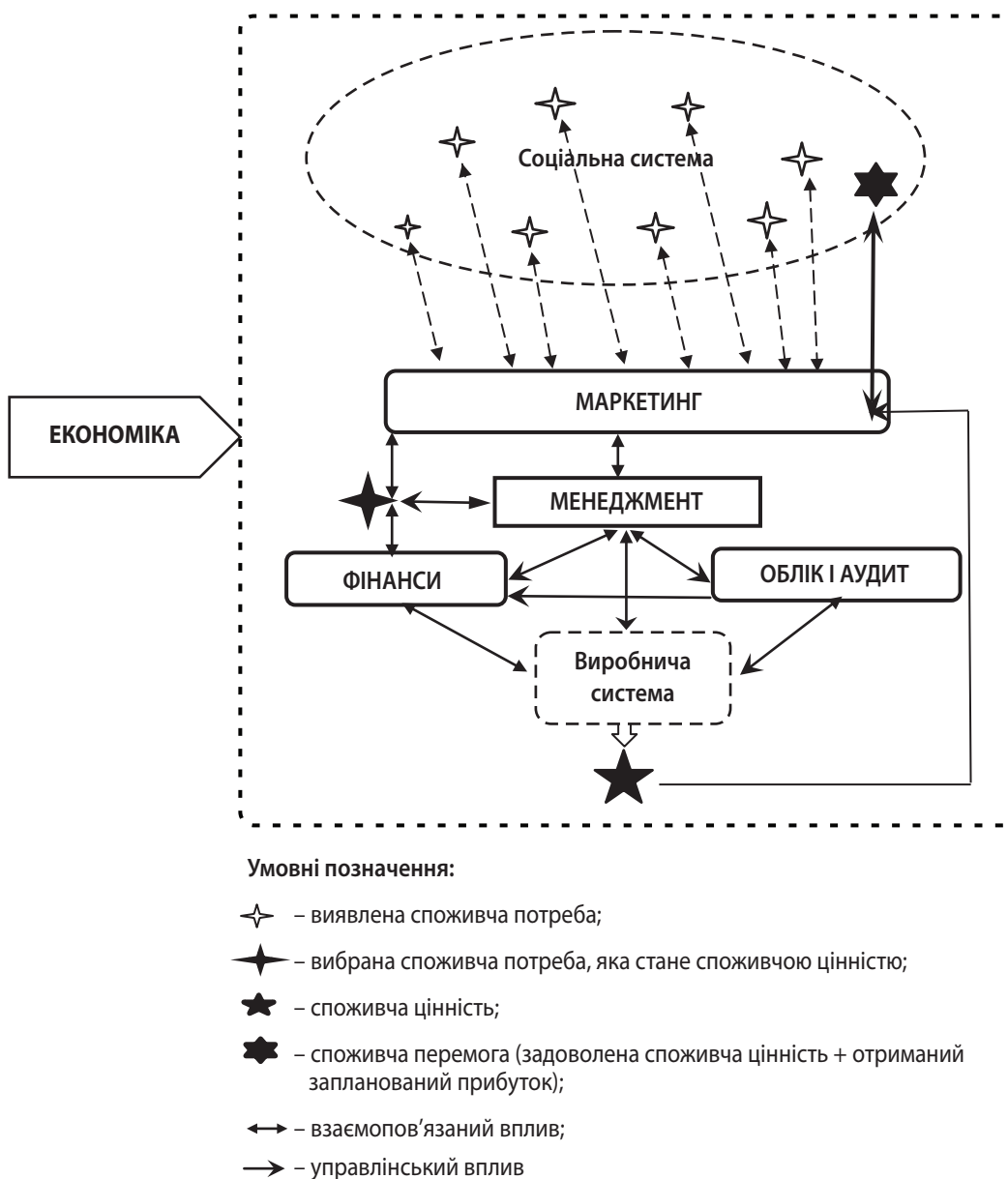

Рис. 1. Графічна модель взаємозв'язку економічних спеціальностей

Джерело: авторська розробка.

Навчання ж на бакалавраті (за будь-якими спеціальностями) ні в якому разі не має бути на дуальній основі, як це «полюбують сучасні новатори рекомендувати», оскільки особа, отримуючи комплекс нових знань з фахових і загальних предметів, фізично не зможе відвідувати роботу. Отримання нових знань потребує багато часу: це відвідування аудиторних занять; засвоєння отриманих знань у вільний від аудиторних годин час (пошук відповідної літератури, вивчення знайденого, тезисне конспектування для нагадування); проведення індивідуальних та самостійних робіт з опрацюванням літератури за темами курсу. Потрібно не забувати, що людині необхідний і повноцінний відпочинок для відновлення енергії, щоб вирішувати нові завдання наступного дня. Тому запровадження дуальної форми навчання на бакалавраті є неприпустимим.

Освітні програми на магістерському рівні вищої освіти зі спеціальності «Менеджмент» повинні зосереджуватися на вивченні окремих галузевих напрямків професій економічного життя суспільства. Наведемо невичерпний приклад запропонованого підходу, який зображено в табл. 3.

Таблиця 3

Деякі освітні програми спеціальності «Менеджмент» магістерського рівня вищої освіти

Галузь знань	Спеціальність	Освітня програма
Економіка	Менеджмент	Управління закладами освіти і культури
Економіка	Менеджмент	Управління спортивними та розважальними організаціями
Економіка	Менеджмент	Управління закладами охорони здоров'я
Економіка	Менеджмент	Управління підприємствами аграрного господарства
Економіка	Менеджмент	Управління торговельними і логістичними організаціями
Економіка	Менеджмент	Управління туристичним і готельним бізнесом
Економіка	Менеджмент	Управління банком і страховими компаніями

Джерело: авторська розробка.

Викликає сумнів нещодавно новостворена спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», яка фактично дублює в комплексі знання з менеджменту (організація підприємницької діяльності), маркетингу (операції з купівлі-продажу, пошуку нових джерел сировини та збуту, логістичні ме-

ханізми торговельної діяльності) та фінансів (аналіз фінансових ринків на товарних, фондових, валютних, фрахтових бірж та ін.).

Підсумовуючи, зазначимо: не виникає сумніву – економіка повинна стати відокремленою галуззю знань у сучасній системі освітньої та наукової підготовки майбутнього покоління. Основними та беззаперечними спеціальностями повинні бути: маркетинг, менеджмент, фінанси та облік і аудит.

У XXI столітті вчені все частіше презентують наукові дослідження, опубліковуючи їх дистанційно в інтернет-конференціях та електронних наукових журналах. Цьому факту посприяв розвиток науково-технічного прогресу в інформаційному світі, перетворивши його на інформаційно-цифровий. Чи вважається така тенденція позитивною? Безумовно, передусім – економічно, оскільки не потрібно витрачати власні ресурси на поїздки за тисячі кілометрів щоб стати учасником конференції. По-друге – шанс бути присутнім у списку наукового журналу між провідними колегами з інших країн додає чималий рейтинг і престиж до бібліографічного списку літератури вченого наприкінці звітного року в організації, де він працює. По-третє – в умовах нещодавньої пандемії COVID-19 це єдиний метод пошуку й обговорення нових знань зі світом у цілому, знаходячись у більшості випадків вдома за монітором комп'ютера чи смартфона.

Водночас є й деякі негативні моменти. Це стосується того, якщо наукова конференція (семинар, форум) проходить дистанційно без живого виступу учасників онлайн. Це є найбільш поширена практика, коли приходить на електронну пошту наукового підрозділу заявка на участь в інтернет-конференції тільки з можливістю відправити підготовлений матеріал. Проблема цього полягає в тому, що, по-перше, учасники конференції так і не зможуть познайомитися між собою та налагодити ділові наукові зв'язки, а по-друге (що, на нашу думку, є найбільш вагомим) – учасник конференції надалі залишається необізнаним, наскільки наданий матеріал для обговорення є досконалий (на відміну від живих виступів, коли кожен з інших учасників може поставити уточнювальне запитання або зауваження, і це вплине на подальший науковий пошук).

Зазначені негативні моменти не повинні ставити під сумнів подальше формування цифрового суспільства в галузі науки. Тому пропонуємо вирішення даної проблеми, яке полягатиме в онлайн-атестації наданих вченими матеріалів.

Зараз більшість науковців мають створений профіль на платформах інституційних репозитаріїв при бібліотеках університетів, окремо в Google Академії, Academia.edu, Scopus та інших. Усі ці платформи об'єднує доступ до наукових матеріалів за відповідними темами, вченими, можна переглянути кіль-

кість цитувань кожного окремого дослідження. Але в більшості цих платформ не має встановленої оцінної позиції, наскільки той чи інший матеріал є справді науково доведеним чи фундаментально розкритим і на якому рівні розкриття він знаходиться. Тому пропонуємо на базі Міністерства освіти і науки України (МОН) у взаємодії з іншими науковими організаціями, інститутами, університетами (далі – науковими організаціями) створити вебплатформу оцінки наукової діяльності вчених за результатами конференцій, семінарів чи форумів. Алгоритм дій має бути таким:

- 1) наукова організація погоджує з МОН відповідну планову конференцію;
- 2) на сайті МОН створюється наукова платформа, на якій зацікавлені учасники конференцій реєструють персоналізовані сторінки (у подальшому зберігаються за ними) та які є відкритими для інших зареєстрованих учасників, і останні відсилають матеріали до наукової організації, що проводить конференцію;
- 3) наукова організація формує науковий посібник в електронному форматі, кожна стаття якого відображається одночасно на персональній сторінці учасника конференції;
- 4) у подальшому кожен зареєстрований учасник (протягом певного періоду часу, наприклад до

трьох місяців) може за бажанням висловити власний науково обґрунтований коментар і виставити оцінку за цей матеріал (0–100 балів), який висвітлений в електронному посібнику конференції. Це дасть можливість побачити успішність кожного вченого через його середній показник, а також відображатиме недостатньо розкриті положення, яким варто в подальшому приділити більше уваги для досягнення цілей наукових пошуків.

Приклад наочного відображення оцінної WEB-платформи наведено на рис. 2.

Таким чином, запропонована базова WEB-платформа оцінки наукової діяльності вченого може стати суттєвим каталізатором для подальшого розвитку вчених та, відповідно, їх наукових досліджень.

ВИСНОВКИ

Сьогодні Україна поетапно переходить із класичної в новітню модель освітньої та наукової системи розвитку людських ресурсів. «Праця» є надзвичайно важливим фактором виробництва, який у деяких країнах виводить їх на світову арену конкурентоспроможних виробництв. Загальновідомим прикладом служить Японія, яка, не маючи природних багатств (а саме, «землі») як одного з важливих фак-

<p>УДК [339.92:339.138]:004:330.341.1(045) JEL Classification: F15, M 31, R 58</p> <p>Гегедош Крістіан Володимирович доктор філософії з економіки, магістр менеджменту менеджер зі збуту по регіону Національна торговельна компанія ТОВ «АВ метал груп» (Мукачєво, Україна)</p> <p>ЕКОНОМІЧНА ФІЛОСОФІЯ ТРАНСКОРДОННОГО МАРКЕТИНГУ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ</p> <p><i>У статті досліджуються теоретичні засади формування маркетингової філософії у транскордонному співробітництві (ТКС). Удосконалено класифікацію регіонального маркетингу в системі управління регіональною економікою в умовах ТКС, що надало підстави для виведення таких його складових: прикордонний і транскордонний маркетинг. Представлено інструментарій організаційно-економічного аналізу маркетингу в ТКС. Визначено місце цифрового маркетингу в підсистемі цифрової економіки та його роль у процесах з ТКС. Останнє під впливом тренду початку ХХІ століття, спрямоване на активізацію саме в інформаційно-інтерактивній взаємодії, що дає підстави для виведення новітніх категорій у даному контексті.</i></p>	<p>Міністерство освіти і науки України</p> <p>Персональна сторінка</p> <p>ГЕГЕДОШ К. В</p> <p>Науковий ступінь: доктор філософії Посада: ... Місце роботи: ... Список опублікованих наукових матеріалів: ... Середня оцінка наукової діяльності: 96 балів</p>
<p>Середній бал опублікованого матеріалу – 93,75 Кількість вчених, які оцінили – 175 Коментарі: ...</p>	
<p>Іван Іванович Іванів, канд. екон. наук, професор, Мукачівський державний університет: На достатньо обґрунтованому... Водночас, варто додати... У цілому відповідає...</p>	<p>87 балів</p>
<p>Василь Васильович Василин, д-р екон. наук, доцент, ДУ «Житомирська політехніка»: Тематика цікава, проте необхідно більше... Також можна додати...</p>	<p>94 бали</p>

Рис. 2. Оцінна WEB-платформа наукової діяльності вченого в умовах формування цифрового суспільства

Джерело: авторська розробка.

торів виробництва згідно з економічною теорією), перетворилася на провідну країну з виробництва робототехніки, машинобудування та передових інформаційно-цифрових технологій. Україні ж дано значно більше: крім працюючого народу, – багатий природний потенціал, значний фінансово-інвестиційний запас (особливо оцінюючи тіньовий сектор економіки, який у 2021 р. становив 31% від ВВП) та наявне в задовільному стані інфраструктурне забезпечення для розвитку. Водночас в Україні недостатньо новітніх напрацювань у сфері вдосконалення організації освіти і науки, а сліпе копіювання закордонних практик зводить нанівець нагромаджений вітчизняний досвід і потенціал, який до недавнього часу вважався одним із кращих у світі.

Тому в даній статті, в рамках наукових впадо- бань автора, було розглянуто передумови для відновлення галузі знань «Економіка» з її фундаментальними спеціальностями – менеджмент, маркетинг, фінанси і облік та аудит. Наголошуємо: кількість закладів вищої освіти в кожній області дозволяє створювати нові та вдосконалювати традиційні освітні програми саме під конкретні особливості регіонального бізнесу. Таким чином, подальше дослідження має бути спрямовано на вивчення окремих освітніх програм економічних спеціальностей у регіонах України задля формування національної стратегії розвитку вищої освіти на подальші роки.

Щодо цифрової оцінки вченого, то подальші наукові дослідження повинні бути спрямовані на визначенні критеріїв класифікації у встановленні балів для наукового матеріалу відповідно від оцінки «Відмінно, можна впроваджувати (90–100 балів)» до «Незадовільно, потребує суттєвого доопрацювання (до 50 балів)».

Отже, наведений матеріал запропоновано для оцінки широкою спільнотою науковців задля можливості його подальшого лобювання в стратегії розвитку вищої освіти України з метою практичного втілення в життя з урахуванням всіх коректуючих пропозицій, що служитимуть вдосконаленню формування галузі знань «Економіка» та оцінки наукової діяльності вченого в умовах розвитку цифрового суспільства.

Основні тези даної статті обговорювалися та вже отримали позитивні відгуки і були опубліковані під час виступів на двох науково-практичних конференціях [18; 19]. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Digital Government Strategy / United States Department of State. URL: <https://www.state.gov/digital-government-strategy/>
2. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth / European Commission. Brussels, 3.3.2010. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/>

- pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf
3. Germany's Industry 4.0 strategy. Rhine capitalism in the age of digitalization / Friedrich Ebert Stiftung. November 2016. URL: https://uk.fes.de/fileadmin/user_upload/publications/files/FES-London_Schroeder_Germanys-Industrie-40-Strategy.pdf
4. Report on the implementation of measures contained in the updated State Policy on Electronic Communications "Digital Czech Republic v. 2.0 – The Way to the Digital Economy" and on the implementation of the Digital Agenda for Europe in the Czech Republic. URL: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/50689/57545/613354/priloha001.pdf>
5. Аналог програми «Дія» може бути впроваджений у США й інших країнах // Фокус. 18.01.2023. URL: <https://focus.ua/uk/digital/545897-analog-prilozheniya-diya-mozhet-byt-vnedren-v-ssha-i-drugih-stranah>
6. Афтаназів І. С. Економічні аспекти реформування регіональної системи підготовки кадрів вищою школою: монографія. Коломия: Вік, 2007. 224 с.
7. Ходаковська К., Пузирьова П. Проблеми та перспективи вищої освіти в умовах глобалізації // Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10 листопада 2020 р.). Київ: КНУТД, 2020. С. 174–177. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16920/1/PION-BUG_2020_P174-177.pdf
8. Захарчин Р. М. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти на інноваційній основі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 7. С. 13–15.
9. Попик В. І. Персональні матеріали українських дослідників в мережі Інтернет як чинник інтеграції вітчизняної науки, освіти і культури у світовий гуманітарний науково-інформаційний простір. *Українсько-македонський науковий збірник*. 2009. Вип. 4. С. 329–339.
10. Петренко Н. С., Живага О. В., Вовченко О. В. Інтеграція української науки у всесвітній науково-інформаційний простір // Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства: збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 11 жовтня 2019 р.). Чернігів: ФОР БРАГИНЕЦЬ О. В., 2019. С. 45–48. URL: <https://sci.lidubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7638/1/ІННОВАЦІЙНІ%20МЕТОДИ%20НАВЧАННЯ.pdf#page=45>
11. Лавров Р. В., Садчикова І. В. Проблеми та перспективи розвитку системи вищої освіти в умовах становлення інформаційної економіки // Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства: збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 11 жовтня 2019 р.). Чернігів: ФОР БРАГИНЕЦЬ О. В., 2019. С. 38–41. URL: <https://sci.lidubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7638/1/ІННОВАЦІЙНІ%20МЕТОДИ%20НАВЧАННЯ.pdf#page=38>
12. Окландер М. А. До питання реалізації стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки (Від редакції). *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. Т. 4. № 4. С. 4–5.

13. Окландер М. А. Маркетинг як економічна наука. *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. Т. 4. № 4. С. 62–70.
DOI: 10.15276/mdt.4.4.2020.4.
14. Таблиця відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) : затв. Наказом Міністерства освіти і науки України 06.11.2015 р. № 1151. URL: <https://www.krok.edu.ua/download/aspirantura/2016-08/tablicya-vidpovidnosti-pereliku.pdf>
15. Таблиця відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) на третьому (освітньо-науковому) та четвертому (науковому) рівнях у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Since_department/Tablica_vidpovidnosti_2011_2015.pdf
16. Таблиця відповідності напрямів підготовки (спеціальностей) старих переліків (2006 р., 2010 р.) новому (2015 р.) Державного ВНЗ «НГУ». URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/news_akred/Таблиця_відповідності_спеціальностей.pdf
17. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 (у ред. постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2021 р. № 762). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п#Text>
18. Гегедош К. В. Оцінка наукової діяльності вченого в умовах формування цифрового суспільства // Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 29–30 вересня 2022 р.). Мукачево : МДУ, 2022. С. 23–25. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9230>
19. Гегедош К. В., Чучка І. М. Економічні чи не економічні спеціальності: питання для дискусії // НАУКА, ОСБИТА, БІЗНЕС: сучасні виклики та сталий розвиток: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 30 березня 2023 р.). Мукачево : Вид-во МДУ, 2023. С. 98–99. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9707>

REFERENCES

- “Analog prohramy «Diia» mozhe buty vprovadzheni u SShA i inshykh krainakh” [ENGLISH_UA An Analogue of the “Diia” Program Can Be Implemented in the USA and Other Countries]. *Fokus*. January 18, 2023. <https://focus.ua/uk/digital/545897-analog-prilozheniya-diyamozhet-byt-vnedren-v-ssha-i-drugih-stranah>
- Aftanziv, I. S. *Ekonomichni aspekty reformuvannia rehionalnoi systemy pidhotovky kadriv vyshchoi shkoloii* [Economic Aspects of Reforming the Regional System of Personnel Training by the Higher School]. Kolomyia: Vik, 2007.
- “Digital Government Strategy”. United States Department of State. <https://www.state.gov/digital-government-strategy/>

- “Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth”. *European Commission*. Brussels, March 03, 2010. <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
- “Germany’s Industry 4.0 strategy. Rhine capitalism in the age of digitalization”. *Friedrich Ebert Stiftung*. November 2016. https://uk.fes.de/fileadmin/user_upload/publications/files/FES-London_Schroeder_Germanys-Industrie-40-Strategy.pdf
- Hehedosh, K. V. “Otsinka naukovi diialnosti vchenoho v umovakh formuvannia tsyvrovoho suspilstva” [Evaluation of the Scientist’s Scientific Activity in the Conditions of the Formation of a Digital Society]. *Suchasni transformatsii servisnoi ekonomiky: turyzm, rekreatsiii ta komertsiiini posluhy*. 2022. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9230>
- Hehedosh, K. V., and Chuchka, I. M. “Ekonomichni chy ne ekonomichni spetsialnosti: pytannia dlia diskusii” [Economic or Non-economic Majors: Issues for Discussion]. *NAUKA, OSVITA, BIZNES: suchasni vyklyky ta stalyy rozvytok*. 2023. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9707>
- Khodakovska, K., and Puzyrova, P. “Problemy ta perspektyvy vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii” [Problems and Prospects of Higher Education in the Conditions of Globalization]. *Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii*. 2020. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16920/1/PIONBUG_2020_P174-177.pdf
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <https://www.krok.edu.ua/download/aspirantura/2016-08/tablicya-vidpovidnosti-pereliku.pdf>
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>
- Lavrov, R. V., and Sadchykova, I. V. “Problemy ta perspektyvy rozvytku systemy vyshchoi osvity v umovakh stanovlennia informatsiinoi ekonomiky” [Problems and Prospects of the Development of the Higher Education System in the Conditions of the Formation of the Information Economy]. *Konkurentospromozhnist vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh informatsiinoho suspilstva*. 2019. <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7638/1/ИННОВАЦИЙНІ%20МЕТОДИ%20НАВЧАННЯ.pdf#page=38>
- Oklander, M. A. “Do pytannia realizatsii stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021-2031 roky (Vid redaktcii)” [Regarding the Implementation of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2021-2031 (From the Editors)]. *Marketynh i tsyvrovi tekhnologii*, vol. 4, no. 4 (2020): 4-5.
- Oklander, M. A. “Marketynh yak ekonomichna nauka” [Marketing as an Economic Science]. *Marketynh i tsyvrovi tekhnologii*, vol. 4, no. 4 (2020): 62-70.
DOI: 10.15276/mdt.4.4.2020.4
- Petrenko, N. S., Zhyvaha, O. V., and Vovchenko, O. V. “Intehratsiia ukrainskoi nauky u vsesvitnii naukovo-informatsiinyi prostir” [Integration of Ukrainian Science into the Global Scientific and Informational Space]. *Konkurentospromozhnist vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh informatsiinoho suspilstva*. 2019. <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7638/1/ИННОВАЦИЙНІ%20МЕТОДИ%20НАВЧАННЯ.pdf#page=45>

- Popyk, V. I. "Personalni materialy ukrainskykh doslidnykiv v merezhi Internet yak chynnyk intehtatsii vitchyznianoï nauky, osvity i kultury u svitovyi humanitarnyi naukovo-informatsiinyi prostir" [Personal Materials of Ukrainian Researchers on the Internet as a Factor in the Integration of Domestic Science, Education and Culture into the Global Humanitarian Scientific and Informational Space]. *Ukrainsko-makedonskyi naukovyi zbirnyk*, no. 4 (2009): 329-339.
- "Report on the implementation of measures contained in the updated State Policy on Electronic Communications "Digital Czech Republic v. 2.0 – The Way to the Digital Economy" and on the implementation of the Digital Agenda for Europe in the Czech Republic". <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/50689/57545/613354/priloha001.pdf>
- "Tablytsia vidpovidnosti napriamiv pidhotovky (spetsialnostei) starykh perelikiv (2006 r., 2010 r.) novomu (2015 r.) Derzhavnoho VNZ «NHU»" [Correspondence Table of Areas of Training (Specialties) of the Old Lists (2006, 2010) with the New (2015) of the State University "NGU"]. https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/news_akred/Таблиця_відповідності_спеціальностей.pdf
- "Tablytsia vidpovidnosti Pereliku naukovykh spetsialnostei (Perelik 2011) ta Pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity (Perelik 2015) na tretyomu (osvitnyo-naukovomu) ta chetvertomu (naukovomu) rivniakh u DVNZ «Kyivskyi natsionalnyi ekonomichniy universytet imeni Vadyma Hetmana»" [Correspondence Table of the List of Scientific Specialties (List 2011) and the List of Fields of Knowledge and Specialties for Which Higher Education Candidates are Trained (List 2015) at the Third (Educational-scientific) and Fourth (Scientific) Levels at Vadym Hetman Kyiv National University of Economics]. https://kneu.edu.ua/userfiles/Since_department/Tabliza_vidpovidnosti_2011_2015.pdf
- Zakharchyn, R. M. "Problemy i perspektyvy rozvytku vyshchoi osvity na innovatsiinii osnovi" [Problems and Prospects of the Development of Higher Education on an Innovative Basis]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, no. 7 (2011): 13-15.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>